

Nr 762

Av herr Hedin m. fl., om särskilt bidrag till handikappad för anskaffande av särskilt kostsamma hjälpmedel.

(Lika lydande med motion nr 679 i Första kammaren)

I proposition nr 41 år 1968 angående vissa frågor om hjälpmedel till handikappade framhöll departementschefen att statsbidrag för särskilt kostsamma hjälpmedel borde utgå först efter prövning av Kungl. Maj:t.

I motioner med anledning av propositionen redovisade motionärerna vissa farhågor, som i en av motionerna formulerades på följande sätt:

Med kännedom om att administrationen av ansökningsärenden gällande kostsamma hjälpmedel redan nu, med socialstyrelsen som bestämmande prövningsinstans, är mycket tidskrävande, anser vi att syftet med propositionen, som annars innebär betydande framsteg, i viss mån motverkas i ett väsentligt stycke om med denna prövning avses ställningstagande till varje individuell ansökan. Om den här antydda tolkningen är korrekt, innebär förslaget ingalunda en lättnad för särskilt de svårast handikappade, som är i behov av avancerade och därmed dyrbara hjälpmedel i syfte att bli oberoende av sina respektive handikapp.

Motionärerna fortsatte:

De svårast handikappade är många gånger också sådana, som är i behov av kombinationshjälpmedel. — Vi förutsätter att häri inrymmes bl. a. respiratorer och sug- och blåsskrivmaskiner. — Vi hälsar med tillfredsställelse att departementschefen beaktat kombinationshjälpmedel i förslaget men är angelägna att framhålla, att den framtida administrationen vid ansökan om bidrag till dessa och andra särskilt kostsamma hjälpmedel inte får vara så omständlig, att omsättningen av dessa hjälpmedel blir symbolisk. Som följd av en sådan administration blir dessutom produktionsekonomi starkt lidande, då tillverkningen av enstaka exemplar måste bli hantverksmässig. Detta driver kostnaderna i höjden, vilket av många skäl inte är önskvärt och kommer att resultera i ett direkt hot mot vidareutvecklingen och produktionen av avancerade, tekniska hjälpmedel.

Vi anser emellertid lämpligt att Kungl. Maj:t bör utfärda typgodkännande av särskilt kostsamma hjälpmedel. Det bör sedan åligga socialstyrelsen att i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter slutgiltigt avgöra huruvida individuellt behov skall anses föreligga av särskilt kostsamma hjälpmedel eller ej.

Man yrkade slutligen

att riksdagen i anledning av proposition nr 41 måtte besluta att ansökan om statsbidrag till särskilt kostsamma hjälpmedel, för vilka sådan efter-

frågan föreligger att rationell produktion möjliggöres, skall prövas av Kungl. Maj:ts i vad avser ansökan om typgodkännande samt av socialstyrelsen i vad avser sökande handikappades behov.

Avsikten med detta yrkande var att garantier skulle skapas för att tiden mellan ansökan om och erhållande av dyrbara tekniska hjälpmedel till handikappade skulle bli så kort som möjligt — betydligt kortare än dittills.

Statsutskottet (nr 88/68) menade i sitt utlåtande i anledning av såväl den här citerade som andra motioner att farhågorna för att propositionsförslaget skulle innebära en försämring för de handikappade som behöver komma i åtnjutande av dyrbara tekniska hjälpmedel var ogrundade. Kungl. Maj:ts prövning skulle bli helt formell och inte i någon större utsträckning avse enskilt bidragsärende utan i första hand beslut huruvida ett kostsamt hjälpmedel bör föras upp på hjälpmedelsförteckningen.

Utskottet ansåg slutligen att den kompetensfördelning som avsågs i den citerade motionen var given och tillstyrkte därför motionen.

Utskottets hemställan bifölls av riksdagen. Självfallet motiverades beslutet inte bara av att bidragsmedel skall kunna ställas till förfogande utan också av behovet att utan onödiga väntetider kunna ge den enskilde patienten angelägen hjälp och omvårdnad. Den gällande författningen är också — lika självklart — utformad i detta syfte.

Emellertid har det sedermera visat sig att administrationen av hjälpmedelsärendena blivit så tungrodd att väntetiderna kommit att överträffa även pessimistiska beräkningar. Således är 12—13 månader det vanliga för en patient som ansökt om en eldriven rullstol. Det finns andra dyrbara tekniska hjälpmedel med t. o. m. ännu längre väntetider. Dessa förhållanden måste bedömas omänskliga och strida mot syftet med riksdagens ovannämnda beslut.

De långa väntetiderna har samtidigt medfört att en rationellt planerad industriell tillverkning av dessa hjälpmedel hindrats, då en sådan förutsätter kännedom om marknadens villkor och garantier för likvid inom rimlig tid för utförda leveranser. En sådan utebliven rationell produktion medför orimlig fördyring av produkten och innebär onödig förbrukning av statliga anslag för ändamålet.

Nedanstående tidsschema är representativt för ett ifrågavarande ansökningsärendes gång.

Fas I	ca 2 mån.	Väntetid hos ordinationsberättigad läkare
Fas II	ca 3 mån.	Läkares utredning (ordination, ansökan till socialstyrelsen)
Fas III	ca 6 mån.	Socialstyrelsens utredning (rekvisition till tillverkare)
Fas IV	ca 2 mån.	Leveranstid

Patientens väntan på ett möte med ordinationsberättigad läkare är liksom tiden för läkarutredning ofrånkomlig.

Däremot är den största delen av tiden för ärendets gång i övrigt utan vi-

dare fränkomlig, om en smidigare administration tillämpas. Det vore således lämpligt att av Kungl. Maj:t typgodkänt och på listan över statsbidragsberättigade hjälpmedel uppfört sådant i direkt anslutning till läkares ordination tillhandahölles patienten. Rekvisitionen skulle därvid utfärdas med "reservation för prövningsmyndigheternas godkännande".

Hjälpmedlet skulle tillhandahållas för klinisk prövning under en tid av förslagsvis tre veckor. Under denna tid skulle ordination och rekvisition kunna återkallas om läkaren så funne lämpligt. Skulle däremot den kliniska prövningen utfalla väl, behövde läkaren endast utfärda en slutgiltig ordination, vilken alltså motsvarar ordinationen i fas II i det ovan återgivna tidsschemat. Om ärendet sedan tar lång tid torde ha mindre betydelse, eftersom patienten i fråga då redan fått sitt hjälpmedel så att säga i förskott.

Genom det här skisserade förslaget till smidigare administration av de ifrågavarande ansökningsärendena skulle patienternas väntetider reduceras från över ett år till mindre än ett halvår.

För läkarna innebär förslaget att de i direkt anslutning till sin utredning och ordination kliniskt kan pröva hjälpmedlens relevans för de aktuella patienterna.

För prövningsmyndigheten och departementet innebär det att kostnaderna per patient sjunker genom en industriell tillverkning i längre serier, vilka i sin tur bidrager till att betydligt fler av våra handikappade kan ges adekvat hjälp.

För att vad vi här föreslagit praktiskt skall kunna utföras krävs ett buffertlager av tekniska hjälpmedel. Från detta skulle sådana snabbt kunna tillhandahållas för klinisk prövning, sedan ordinerande läkare hos handikappinstitutet gjort beställning med hjälp av den handling, inkluderande ett diarienummer, som socialstyrelsen översänt med anledning av läkarens preliminära ordination.

Det nämnda buffertlagret skulle i princip utgöras av två komponenter: nyproducerade hjälpmedel och sådana som använts tidigare men av olika skäl står obegagnade. Hjälpmedlens lokalisering skulle således bli beroende av var de olika leverantörerna återfinns. De kan således utgöras av t. ex. såväl tillverkningsföretag som sjukhus.

Som framgår innebär vårt förslag att en del av anslaget till tekniska hjälpmedel för handikappade skulle behöva reserveras för upprätthållande av ett visst årligt ingångslager av nyproducerade hjälpmedel. Själva den finansiella transaktionen i hjälpmedelsärendena skulle då få karaktären av en bokföringstransaktion från ett förskotterat till ett slutligt bidrag i varje genomfört ärende där hjälpmedlet i fråga visat sig lämpligt för patienten.

I syfte att nedbringa de långa väntetiderna för handikappade i samband med ansökningsärenden angående dyrbara tekniska hjälpmedel föreslår vi att den ovan i princip skisserade administrationen ersätter den nu tillämpade. För inköp, leverans, anpassning, ombyggnad och service av de ifråga-

varande hjälpmedlen föreslår vi att en särskild del avsätts av anslaget till Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade — som för budgetåret 1970/71 föreslagits till totalt 90 000 000 kronor. För budgetåret 1970/71 torde 10 % vara lämpligt att reservera för ändamålet. (Framdeles räcker sannolikt 5—10 % per budgetår.)

Skulle vårt förslag för att kunna realiseras visa sig nödvändiggör en ökning av det totala ovan preciserade föreslagna anslaget till hjälpmedelsbidraget, bör medel härför anvisas på tilläggsstat.

Med stöd av vad anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t vidtager sådana ändringar som i motionen anförts av bidragsfördelningen samt av handläggningen av bidragsärenden då det gäller dyrbara tekniska hjälpmedel till handikappade.

Stockholm den 28 januari 1970

<i>Carl Eric Hedin (m)</i>	<i>Sigvard Larsson (fp)</i> i Umeå	<i>Börje Nilsson (s)</i> i Kristianstad
<i>Elias Jönsson (fp)</i> i Ingemarsgården	<i>Rune Gustavsson (cp)</i> i Alvesta	<i>Astrid Kristensson (m)</i>
<i>Karin Wetterström (m)</i>	<i>Ingegärd Fränkel (fp)</i>	<i>Thorbjörn Fälldin (cp)</i>
<i>Sven Lindberg (s)</i>	<i>Blenda Ljungberg (m)</i>	<i>Birger Nilsson (s)</i> i Östersund
<i>Tage Sundkvist (cp)</i>	<i>Nancy Eriksson (s)</i> i Stockholm	

Nr 763

Av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg, *angående trafikövervakningen.*

(Lika lydande med motion nr 656 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1970

<i>Gunnar Hedlund (cp)</i>	<i>Sven Gustafson (fp)</i> i Göteborg
----------------------------	--